

גליון 538
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כמה שיניים יש בפיק?

פעם ליגלג אחד הכופרים על גדולתו של הקדוש ברוך הוא בפני רבן גמליאל, באמרו, מהי גדולת אלקים שאתם מהללים ומקלסים אותו, ואומרים עליו "מונה מספר לכוכבים"? אף אני יכול למנות אותם. הניח רבן גמליאל לפניו נפה ובה מספר חבושים, סובב את הנפה וביקש מן הכופר שיספור אותם, נענה הכופר ואמר, הואיל נא להניח את הנפה ואל תסובב אותה, אז אוכל לומר לך את מספר החבושים. אמר לו רבן גמליאל אם כך תבקש, כיצד אתה מתייהר לספור את הכוכבים שבשמים? שהרי השמים וכל צבאם מסתובבים בגלגל. לפי גירסה אחרת אמר הכופר לרבן גמליאל, יודע אני את מספר הכוכבים בשמים. שאלו רבן גמליאל כמה שיניים יש בפיק? הכניס הכופר ידו לפיו והחל למנות. אמר לו רבן גמליאל את הנמצא בפיק לא ידעת, הנעשה בשמים ידעת?

(עפ"י סנהדרין ל"ט - א')

פרשת השבוע

ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה (י"ח - ג')

מסופר על הרה"ק המלבי"ם זיע"א, שכאשר נתקבל לרב בעיר בוקרשט, בדרשתו הראשונה אשר דרש בשבת אמר להם, רבותי בזמן שבית המקדש היה קיים, היו ישראל נותנים לכהן במתנות כהונה את שלש אלה, הזרוע, הלחיים והקיבה, בימים האלה בזמן הזה, רב הקהילה הוא בבחינת כהן, כמו שנאמר (דברים כ"ו ג') 'זבאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם', ואמרו רבותינו (ספרי תבוא כו ט') אין לך אלא כהן שהוא בימך. הריני מבקש אפוא מכם שלש מתנות אלה, שלא תהיינה רפויות בידכם, 'הזרוע' זו הנחת תפילין בכל יום שהיא נגד הזרוע הנטויה, 'הלחיים' שלא תשחיתו פאת זקניכם בתער, ו'הקיבה' שתהיו נוהרים ונשמרים ממאכלות אסורות.

מי האיש רך הלבב (כ' - ח)
מסופר על משכיל אחד, שבא אל הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, ואמר

לו, שהוא רוצה לעשות הצגה, להציג איך תראה מלחמת ישראל עם הגויים, על פי מה שכתבה התורה. ושאל אותו ה"ח"ח, מה תביים ותציג שם? אמר לו המשכיל, אראה על הבמה איך מתכוננים שתי המחנות, מצד אחד כלל ישראל, ומצד שני מחנות הגויים הבאים להילחם עם ישראל, ובמחנה ישראל יגש הכהן ויכריז, "מי האיש רך הלבב" מעבירות שבידו "ילך ויחזור לביתו", אפילו השח בין תפילה של יד לתפילין של ראש, כל שכן הנכשל בעבירות לשון הרע ורכילות. ואז ילכו כמעט כולם הביתה, וישארו על הבמה רק כמה יהודים חלשים וזקנים. ובדברו את הדברים, צחק מאוד.

אמר לו ה"חפץ חיים" המשך, המשך, מדוע הפסקת את הצגתך? תמשיך ותגלה את סוף המערכה, שהיהודים החלשים האלו ינצחו את השונא, כי לה' המלחמה וזהו מלחמת ה' בשונאי ישראל, ורק יהודים הנקיים מעבירות, הם יכולים להילחם מלחמת ה', וה' יהיה בעזרם, זהו יסוד מלחמה בישראל.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:38 ת"א: 7:40 ר"ת: 8:15

שופטים

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:26 ת"א: 6:42

למקטון ועד גדול כדי להקביל את פני המנהיג הרוחני החדש, לא היה איש המסוגל לעמוד על רגליו שנעדר מהפגנת אהדה ספונטאנית זו, גם הבישוף יצא בהתאם להבטחתו להקביל את פני המנהיג היהודי, כאשר התלוו אליו פמליה גדולה ומכובדת של כמרים ואנשי כנסיה, שנסעו כולם בכרכרתו המהודרת של הבישוף, בהיותו חובב טקס וקבלות פנים מפוארות, ציווה הבישוף להביא תזמורת שתצעד לפני הכרכרות ותקבל את הרב היהודי בתרועת חצוצרות.

אחרי צפיה ממושכת, נראתה לבסוף כרכרתו של הרב משה בקצה האופק, הבישוף שהתכוון לקבל פני אישיות יוצאת מגדר הרגיל, תיאר לעצמו דמות מרשימה בעלת זקן לבן כשלג היורד על מידותיו, נקל לתאר איפוא את אכזבתו, כאשר מכרכרתו של ר' משה יצא עלם צעיר עם חתימת זקן שאך בקושי ניכרה על פניו, על אף אכזבתו הגדולה, נאם הבישוף נאום חוצב להבות אותו חיבר עוד לפני שראה פנים אל פנים את הרב החדש, אולם בלבו פנימה הוא היה מלא כעס על היהודים שסידרו אותו, כיצד העיוו היהודים הללו לצחוק ממנו ולהביאה יחד עם נכבדי הנוצרים לידי כך, שיקבל את פני הצעיר שבחרו להם לרב. אולם החליט הבישוף שהוא כבר יראה ליהודים שלא כדאי להם לחמוד לצון עם הבישוף הגדול של קראקא.

מיד בשובו לארמונו, שיגר הבישוף איגרת לראשי הקהילה היהודית, ובה הזמנה דחופה לבוא אליו מייד באופן דחוף ביותר. היהודים התפלאו, מה יכול להיות כה דחוף, אחרי שרק זה עתה ראו את הבישוף ואף דברו אתו. כאשר באו אליו בהולים, הוא אמר למנהיגים היהודים, כי לא היה יפה מצידם לשים אותו במצב מביש כזה, שהוא הבישוף הגדול, הלך לקדם את פניו של עלם צעיר שזקנו טרם צמח, עתה אני אציע לכם הצעה שעליכם לקבלה, כדי להינקות מאשמה זו, אמר להם הבישוף בטון מאיים, הצעתי היא שהרב החדש שלכם יעמוד ל'בחינה' בפני גדולי המדינה, כמרים, פילוסופים, מרצים באוניברסיטה, וחכמי הדת. אני אאסוף את כל רבי המדינה, והם יציגו שאלות לרב שלכם כל מיני שאלות על כל מיני נושאים.

אם הרב שלכם יוכל להשיב על השאלות תשובות מתקבלות על הדעת, ואין לי ספק שאם הוא באמת גדול כל כך כפי שהצגתם אותו בפני, הרי שיעמוד בקלות במבחן הרי טוב, אם לאו, יהיה הדבר הרת תוצאות חמורות לא רק לגבי הרב החדש שיתגלה בכל קלונו כרמאי, כי אם לגבי כל הקהילה היהודית של קראקא, במקרה כזה יגורשו יהודי העיר ורכושם יחרם לטובת אוצר המדינה. תודיעו לרב שלכם, הוסיף הבישוף בחומרה את מה שאמרתם לכם, ואני כבר אדאג לכך שהוא יקבל הודעה מתאימה על המועד המדויק בו תתקיים ה'בחינה' הפומבית שתתקיים באולם העירוני הגדול.

ראשי הקהילה נתקפו יאוש מר, כל שמחתם התנדפה והיתה כלא היתה, אין ספק שרבי משה הוא גאון גדול, אולם היכול להתמודד עם כל רבי המדינה, גדולי הפילוסופים, ראשי הכמורה וכו' שהבישוף ירכום כדי לנסות ולהכשילו, מי יכול היה לדעת מראש איזו סכנה טמונה בבחירתו לקהילת קראקא המעטירה. ראשי הקהל קראו לשיבת הנהלה דחופה, הם החליטו פה אחד כי לפני שיגלו לרב את הגזירה הקשה, הם יקיימו בסודיות יום צום ותפילה,

המבחן של רבי משה איסרליש הרמ"א הקדוש זיע"א

סיפור זה אירע לפני למעלה מארבע מאות שנה בעיר קראקא, בה היתה בתקופה ההיא קהילה יהודית גדולה ומשגשגת, כאשר סיפורנו מתחיל, התאבלו יהודי בעיר על הסתלקותו בדמי ימיו של רבם ומנהיגם הרוחני, והצטערו שלא השאיר אחריו בן שיוכל למלא את מקומו.

ראשי הקהילה נועדו לישיבה, והחליטו כי לקהילה כמו שלהם לא יתאים כל רב, ועל הקהילה לשגר שליחים בכל רחבי המדינה, ולתור אחרי רב גדול בתורה ובעל שאר רוח, אותו יקבלו עליהם כרועה רוחני. שני שליחים בעלי צורה שנבחרו על ידי ראשי הקהילה יצאו לדרכם לחפש רב לקראקא, הם עברו בקהילות רבות, ביקרו ביישובות גדולות, עד ששמעו לבסוף על רב צעיר הנחשב על ידי יודעיו כ"ראשיתה של תקופה" בגאונותו היוצאת מגדר הרגיל.

שני השליחים התקשרו עם הרב הצעיר ר' משה ללא איבוד זמן, הם גילו כי ההערכות ששמעו אודות הרב בן השמונה עשרה לא היו מוגזמות, למרות גילו הצעיר היה ר' משה למדן מעמיק ובעל ידיעות רחבות ביותר, בעל מידות תרומיות והופעה נעימה. בהיותם משוכנעים כי זהו האיש אותו הם מחפשים, הפעילו השליחים את כל השפעתם, עד שהצליחו לשכנע את הגאון הצעיר לבוא אחריהם, ולהיות הרב הראשי והרועה רוחני של יהדות קראקא.

בלב עליו ושמח חזרו השליחים לעירם, כדי לבשר את הבשורה לראשי הקהילה, עתה נדרשו ראשי הקהילה לעשות את כל הסידורים כדי להכין קבלת פנים נאותה לגאון הצעיר שיבוא לעירם, ובימים ההם היה בקראקא מנהג, לפיו נהגו היהודים להודיע לבישוף המקומי על אישיותו של הרב שבחרו לעצמם ולקהילתם, בהתאם לכך התייצבה משלחת של נכבדי היהודים בפני הבישוף והודיעה לו על הבחירה המוצלחת, הם תארו לבישוף על מעלותיו של ר' משה, והטעימו כי הבחירה תהיה לברכה לא רק לקהילה היהודית, כי אם לקראקא העיר בכללה שיהיה לכבוד לה, שאישיות כה דגולה תתיישב בה ותשפיע עליה מזיו תורתה.

הבישוף התרשם מאד מדברי המשלחת, ואמר להם כי אם כל מה שאמרו נכון הוא, הרי שיש לקהילת קראקא מול עם הרבנים שלה, הוא מצידו אמר יקדם בברכה את בוא הרב החדש לעיר, הבישוף ביקש שיוודעו לו את התאריך המדויק בו יגיע הרב, כדי שגם האוכלוסיה הלא יהודית תוכל לקבל את פני האישיות הדגולה בכבוד הראוי. ראשי הקהילה היו עתה מאושרים בתכלית, ללא שהיות הם עשו את כל הסידורים לבואו של ר' משה, ובבוא העת הודיעו לבישוף בהתאם לבקשתו את המועד המדויק.

סוף סוף הגיע היום הגדול, משלחת שהיתה מורכבת מנכבדי העדה, יצאה כדי להביא את הרב החדש, וכאשר הגיעה הידיעה כי הרב ופמלייתו נמצאים במרחק קטן מהעיר, יצאו כל בני הקהילה היהודית

משל ונמשל

הצדיק עושה תשובה עבור הזולת

בשעה שאדם מישראל יוצא לתרבות רעה רח"ל ופורק מעליו עול תורה ומצוות. מוכרח הצדיק לעשות תשובה בשבילו.

משל למה הדבר דומה: לשני בני אדם שנסעו בעגלה רתומה לסוס משוגע, והיה הסוס רץ בבהלה ומשליכם מן העגלה. עמד אחד מהם והתחיל להכות את הסוס באגרופו, עד שידו כאבה לו. לעג עליו האדם השני ואמר: הרי אתה מכאיב לידך ולא לסוס, מוטב שתיקח שוט ותלמד את הסוס הלכות נסיעה. לקח הלה שוט והתחיל להכות את הסוס מכות נמרצות, נבהל הסוס עוד יותר והיה כמטורף והשליך את הנוסעים לבור. יעצו להם אנשים חכמים שיקשרו את הסוס אל עץ, וילקו אותו מכות נאמנות כדי שלא יוכל לברוח ולהזיק להם, עשו גם זאת והיכו את הסוס זמן רב עד שנתייגע המלקה והסוס לא חזר למוטב. אמרו להם הואיל וכל העצות הנ"ל לא הועילו, אין עצה אחרת אלא להמית את הסוס הסורר והבלתי ממושמע, אולם דבר זה לא רצו לעשות כי צר היה להם על הסוס שלהם.

הנמשל: כן הוא הדבר בשעה שאדם מישראל יוצא לתרבות רעה רח"ל, ורוצים להענישו בכל מיני עונשים, אלא שכל העונשים האלה מכאיבים לצדיק עצמו, כמו שמצינו גם אצל הקב"ה, שנאמר "כי בכל צרתם לו צר" (ישעיהו ס"ג – ט'). נמצא שבכל הדרכים שמבקשים להעניש את העבריין סובל מזה הצדיק, לכן הוא מוכרח בעצמו לעשות תשובה בשביל כל ישראל, כדי שלא יהיו הם סובלים וגם הוא לא יסבול בגללם.

(בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

אולם הרב משה גילה מיד כי משהו אינו כשורה, הוא החל לחקור את ראשי הקהל מה קרה? מדוע נפלו פניהם, מדוע אין הם אוכלים ושותים? כאילו ט' באב היום. לבסוף נאלצו לספר לו את כל הסיפור והוא מיד הודיע כי הצום בטל ומבוטל, לא היתה להם כל רשות להחליט על צום בלעדיו, אל דאגה אחי היקרים, ניסה הרב משה לנחם את ראשי הקהילה, אין זה המקרה הראשון, ובוודאי לא האחרון שאנו היהודים הועמדנו בפני מצבים כאלה, אני מקוה כי השם יתברך יתן לי את הידע הדרוש כדי שאוכל לענות לכל שאלותיהם, ושם ישראל לא יתבוה ברבים, אלא אדרבה, יתקדש יחד עם שמו יתברך.

בהגיע היום הגורלי, היה האולם העירוני מלא עד אפס מקום, יהודים ולא יהודים התחרו על המקומות, ברצותם להיות נוכחים במבחן המיוחד במינו, אשר תוצאותיו יכלו להיות הרי סכנות לגבי הקהילה היהודית. להזמנת הבישוף נענו ובאו פילוסופים אנשי מדע כמרים ואנשי רוח מכל הסוגים. רבי משה היה חיזור, אך כל סימני התרגשות לא ניכרו עליו, עיניו נוצצו וכל כולו אמר כבוד, מבטו העיד על החלטה נחושה כמו על בטחון בה' ית', הוא מוכרח לעמוד במבחן ולהצליח, כי לא רק גורלו הוא, כי אם גורל כל הקהילה היהודית מבחינה פיזית ורוחנית כאחד הועמד על כפות המאזניים.

המבחן החל, השאלות ניתכו על ר' משה אחת אחרי השניה, אולם הוא לא התבלבל ולא התפעל מאישיותם של שואלי השאלות, אלא התרכו בשאלות עצמן, והשיב על כולן כאחת, תשובותיו באו בשטף בקול שקט אך בוטח ללא היסוס או נגמגום כלשהו באולם שרר שקט מופתי, רק קולותיהם של השואלים וקולו השלו של הרב משה נשמעו חליפות, כך עברו שעות ארוכות, עד שלבסוף קם הבישוף והכריז כי המבחן נגמר, הוא נוכח לדעת כי כבודו לא נפגע על ידי כך שיצא לקבל את פני הרב החדש, אלא אדרבא, הוא שמח שהעיר קרקא זכתה לאישיות רוחנית כה מקסימה. בנאומו שנשא בפני כל הנאספים, ציין הבישוף כי יהיה זה לכבוד לו אם יוכל מפעם לפעם להיוועד עם הרב משה, ולשוחח אתו על ענינים שונים, ולקבל עצתו, הוא אמר כי היהודים שתיארו בפניו את גדלותו של רבם החדש, לא גילו אלא מקצת שבחו, והביע תקוה כי האוכלוסיה היהודית והלא יהודית של קרקא תחיה בשלום והבנה זו בצד זו. אין מספיק צבעים בקשת כדי לתאר את שמחת יהודי העיר נוכח הצלחת הרב לעמוד במבחן החמור, הם הודו לה' על חסדו ואמיתו והביטו בהערצה על הרב הצעיר שלא היה אלא מורנו הרמ"א הקדוש זיע"א, שהתפרסם מאוחר יותר בעולם היהודי כפוסק גדול שרשתו פרושה על כל העולם היהודי הרמ"א רבי משה איסרלש.

צ'ין אדם לחברו

הצדקנית שעמדה בנסיון

מעשה במשפחת אחת שהתגוררה בירושלים העתיקה לפני עשרות שנים, באותה תקופה יום כביסה למשפחה היה מהעבודות הקשות במשק הבית, עקרות בית של היום עם מכונת הכביסה האוטומטיות, לא יכולות לתאר לעצמן את הקשיים שהיו כרוכים בעבודה מאומצת זו. ובכן בשעה טובה ומוצלחת, אחרי כשש שעות עבודה מפרכת, תלתה עקרת הבית כנגד השמש שני חבלים מלאים בכביסה על שתי קורות לאורך החצר.

בצהרי היום נכנסה אחת השכנות לחצר כשהיא צועדת לביתה, משום מה נראו לה שתי הקורות האלכסוניות וחבלי הכביסה התלויים עליהם כמפריעים לה בדרך הילוכה, וכי המעבר בחצר לא מספיק רחב בעבורה לעבור בו. במקום לקבל זאת בהבנה ולשמור על יחסי אנוש בין שכנים, ולכוף מעט את הראש כדי לעבור. ברגע כמימרא תקף אותה יצרה ואחזה בולמוס של כעס ונקמה, נכנסה ברויזות לביתה, תפסה מספריים, יצאה לחצר וחתכה את שני החבלים מלאי הכביסה, כל הכביסה הצחה והנקה לאחר עמל מפרך, נפלה ברעש על אדמת החצר הבלתי מרוצפת.

האשה בעלת הכביסה עמדה לרגע כהמומה בפני המבחן הקשה, לפי הטבע האנושי היתה לכאורה צריכה להתפרץ בצעקות וקללות על השכנה ופעולתה המרושעת, כל היצרים האפלים התלקחו בקרבה דרוכים כאש עצורה, אך האשה שאבה

כוחות אדירים ממעיין אמונתה הצרופה והזכה, בתוך שניות גורליות גועשות התגברה על הנסיון הקשה, חסמה את שפתיה והצדיקה עליה את דין שמים, מסתמא זה מגיע לי ותהא צרתי כפרתי.

היא אספה את הכביסה מהארץ, שטפה והסירה את הליכלוך, חיברה וקשרה את החבלים, והלכה למגרש שכונת בתי מחסה ותלתה שוב את הכביסה בכיכר הגדולה. בשעות הערב הביאה את הכביסה היבשה לביתה במצב רוח טוב.

פרשת הנסיון טרם באה לסיומה, בעלה של האשה חזר הביתה אחר תפילת ערבית, והיא לא מספרת לו ממה שקרה לה בחצר, דומה כי הנסיון השני גדול הוא מהראשון, כי הרי דאגה בלב איש יסחנה, ומה עוד שמקרים כאלו עלולים לקרות לה שוב בעוד ימים ספורים מאותה שכנה רעה, אולם היא מתאפקת שנית ושוקת. הדבר היה נשאר בהעלם לולא אותה שכנה עצמה, שנכנסה בלילה מבושת לבית חברתה וביקשה לסלוח לה מאותה תקרית מכוערת. היא סיפרה כי בתחילת הלילה קיבל הילד שלה חום גבוה מאד באופן פתאומי, והיא תולה זה כעונש מן השמים על רשעותה היום בצהריים.

אותה צדקנית גבורת הרוח סלחה ומחלה לה. וזכתה שלשנה הבאה לאחר שנים של ציפייה נולד לה בן, שהיום הוא אחד מתלמידי החכמים הגדולים של ירושלים עיר הקודש.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ז' אלול

הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ז)

יום ראשון ח' אלול

הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב ב"ר יעקב יוסף מפולנאה (תקנ"ט)

יום שני ט' אלול

דן בן יעקב משבטי י-ה (ב"א - שי"ח)
הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב (פרי צדיק - תר"ס)

יום שלישי י' אלול

הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ב"ר אברהם אבא (תק"נ)
הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף מרוזין (תרנ"ז)

יום רביעי י"א אלול

הרה"ק רבי שלום יוסף מרוזין (תרי"א)
הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ב"ר ישראל מרוזין (תרמ"ג)

הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב ב"ר אברהם מטשענינוב (תרנ"א)

יום חמישי י"ב אלול

הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא ב"ר צבי הירש (תקפ"ו)

הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזוניץ ב"ר ישראל (באר משה - תקפ"ח)

יום שישי י"ג אלול

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרל"ו)

הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגדאד ב"ר משה (בן איש חי - תרס"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" יסודות יסודות על המצוות.

תלמוד תורה (י"ג)

א) כל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר, סופו לבטלה מעוני. (אבות פ"ד מ"ט)

ב) כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה. (שם, פ"ו, מ"א)

ג) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. (שם, משנה ב')

ד) גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושה בעולם הזה, ובעולם הבא. (שם, משנה ז')

ה) כל העוסק בתורה, וכו', מוחלין לו על כל עוונותיו. (ברכות דף ה' ע"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"ג

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס

ב"ר מרדכי מטשערנובל זיע"א

נלב"ע י"ג אלול תנצב"ה